
kisdobos
1976. ÁPRILIS

ÉLJEN ÁPRILIS 4, FELSZABADULÁSUNK

Juhász Ferenc

A SÁNTHA CSALÁD

(Részlet)

A géppisztoly ferdén melle előtt függött,
a sapkája alól egy hajfürt kicsüngött.
Megállt és egy kapu felé intett aztán.
A csillag deres volt a ferde kis sapkán.

Fölnevetett, intett, kezével mutatta,
mutatta, hogy szomjas, hogy inni akarna.
„Vodu" — mondta. Újra csak nevetni kezdett.
„Vajjon mit integet? E szó mit jelenthet?"

„Vizet kér." S egy öregasszony elhalóan
vitt egy bögre vizet csoszogva a hóban.
Lötyögött a bögre hervadt kis kezében,
vajjon mit is forgat gyászkendős fejében?

„Én már öreg vagyok, már nem is kár értem,
életemet az Úr kedve szerint éltem."
A csupa-ránc szája ezt motyogta egyre,
amíg odaért és nyújtotta remegve.

kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetségének gyermeklapja XXV. évf. 4. sz.
Szerkesztő: Kelemen Sándor
Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, 1502 Budapest, Postafiók 100. Telefon: 664-373
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: dr. Petrus György
Kiadóhivatal: 1374 Budapest VI., Révay u. 16. Telefon: 116-660. Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben
és a Posta Központi Hírlapirodánál (KHI) 1900 Budapest V., József nádor tér 1. Közvetlenül
vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámlára.
Megjelenik évenként tíz alkalommal.
Előfizetési díj 1 évre 40,— Ft, I. félévre 24,—Ft, II. félévre 16,— Ft, negyedéves előfizetés nincs.
Készült a Kossuth Nyomdában. 76.0097. Felelős vezető: Monori István vezérigazgató

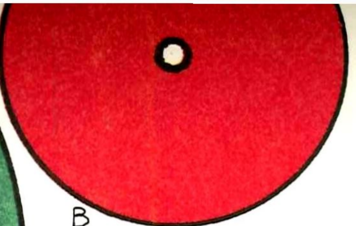
INDEX: 25.442

A címlap Vida Győző rajza, a hátsó címoldal Horváth Mária munkája

MÁRCIUS 15 — az 1848-as forradalom napja
MÁRCIUS 21 — 1919-ben ezen a napon született meg a Magyar Tanácsköztársaság
ÁPRILIS 4 — 1945-ben ezen a napon szabadult fel hazánk.

E három nagy történelmi évfordulóról a magyar fiatalok egységes ünnepségsorozaton emlékeznek meg, melyet Forradalmi Ifjúsági Napoknak nevezünk.

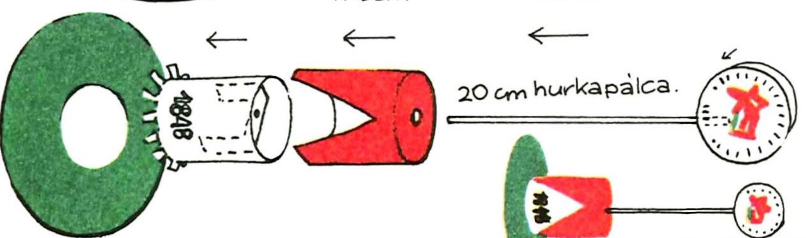

RAGASZD ÖSSZE, KÖZÉ A HURKAPÁLCÁT

C.

1848 MÁRC.15.

1919 MÁRC.21.

1945 ÁPR.4.

ÜNNEPE!

„Mamka, mamka," — szólt a kékszemű katona,
és úgy futott szét az arcán a mosolya,
mint amikor a víz-gyűrűzik a tóban,
tágas nagy körökben, simul szétfutóban.

Mintha simogatna aszalódott almát,
simogatta az öreg szűz aszott állát.
Az meg földerült, mint havas rét napfényben.
Nagy szeretet volt e simító tenyérben.

Már ő is mosolygott, (ó, azok a ráncok!)
Arcán ezernyi ránc járt öreges táncot.
„Szomjas vagy, katona?" — szólt és a szavában,
egy könnycsepp reszketett a szeme sarkában.

Körülöttük bozsgó, élő koszorúban,
— észre alig vették futó mosolyukban, —
a fejek fürtjei, fölragyogó arcok:
nézték a katonák, fölmérték a harcot.

Megfogták a karját, élő eleven ez!
Nézték az érméket. „Ezután már jobb lesz?"
Ő, mintha értené, — zengett mint fém a szó! —
nevetve válaszolt: „Harasó. Harasó."

Görög Júlia rajza

Sz. Romanovszky: Az A betű

A lovaknak vascipőjük van, az védi patájukat a sérüléstől. A meleg nyári napokon, amikor pihenhetnek a lovak, leszedik lábukról a vascipőt — a patkót —, s mezítláb hajtják ki őket a rétre legelni.

A hatéves Szlávka érdeklődéssel nézte, ahogy nagyapja, a szövetkezet kovácsa egymás után szedte le a lovak lábáról a patkót. A nagyobb fiúk egyesével vagy kettesével felültek aztán a lovak hátára és vitték őket a mezőre. Hadd pihenjenek, legeljenek, gyűjtsék az erőt.

Már csak egy ló maradt a műhely előtt, a jámbor Buszkó. Nagyapa levette az ő lábairól is a patkókat, hátára terítette nyeregnek a vattakabátját, s felültette rá Szlávkát, aki nyomban belekapaszkodott a ló sörényébe.

— Nem kemény? — kérdezte a nagyapa, s Szlávka kezébe adta a szíjból készült kötőféket. — Mindjárt indulunk — tette hozzá, s elment a saját lováért a műhely mögötti kertbe.

Buszkó hátáról Szlávka messzire ellátott. Látta a vízparti rétet, s rajta a fűzbokrokat, melyeknek fénylő levelei mintha együtt áramlottak volna a felhevült levegővel.

A ló hátán legyek mászkáltak. Szlávka odaütött a kötőfékkel, hogy elhajtsa őket. Buszkó úgy vélte, ha rácsapnak, mennie kell. És megindult. A fiúnak összeszorult a szíve. Lenézett Tuzikra, a kutyájára, aki mintha mi sem történt volna, előrefutott, majd megállt, és visszanézve a gazdájára, tekintetével ezt kérdezte: „Nem lehetne gyorsabban?"

Buszkó kivitte Szlávkát a folyóhoz, belement a vízbe, lehajtotta a fejét és elkezdett inni. A ló pofája alatt a folyó homokos fenekén zavaros lett a víz.

Szlávka érezte, ahogy az elégedettségtől megremeg alatta Buszkó meleg teste. Jólesett neki a friss víz. A fiú előrehajolt s megsimogatta a ló hátán azt a helyet, ahol feltörte a szerszám. Tuzik észrevette gazdája kedveskedő mozdulatát, s boldogan csapkodta farkával a homokos partot.

Buszkón ismét megjelentek a sárga legyek. Szlávka rájukvert a kötőfékkel. A ló pedig ismét azt gondolta, mennie kell, s belegázolt a folyóba, kezdetben lépkedett, aztán már úszott, hangosan fújtatva. Sörénye kiterítve lebegett utána.

A fiú megrázkódott, midőn a ló lába ismét a földet érte. Buszkó kilépkedett a vízből, megállt a homokos parton, éppen egy fehér vitorlavászonból készült sátor előtt.

És Szlávka meglátta a kislányt.

Bőrét barnára sütötte a nap, a kezében széles karimájú fehér kalapot tartott, s félelem nélkül nézegette a lovast és nehezen lélegző lovát.

— Ez a te lovad? — kérdezte. A kiejtésén érződött, hogy nem odavalósi.

A fiú rövid gondolkodás után így válaszolt:

— Az enyém.

— Mi a neve?

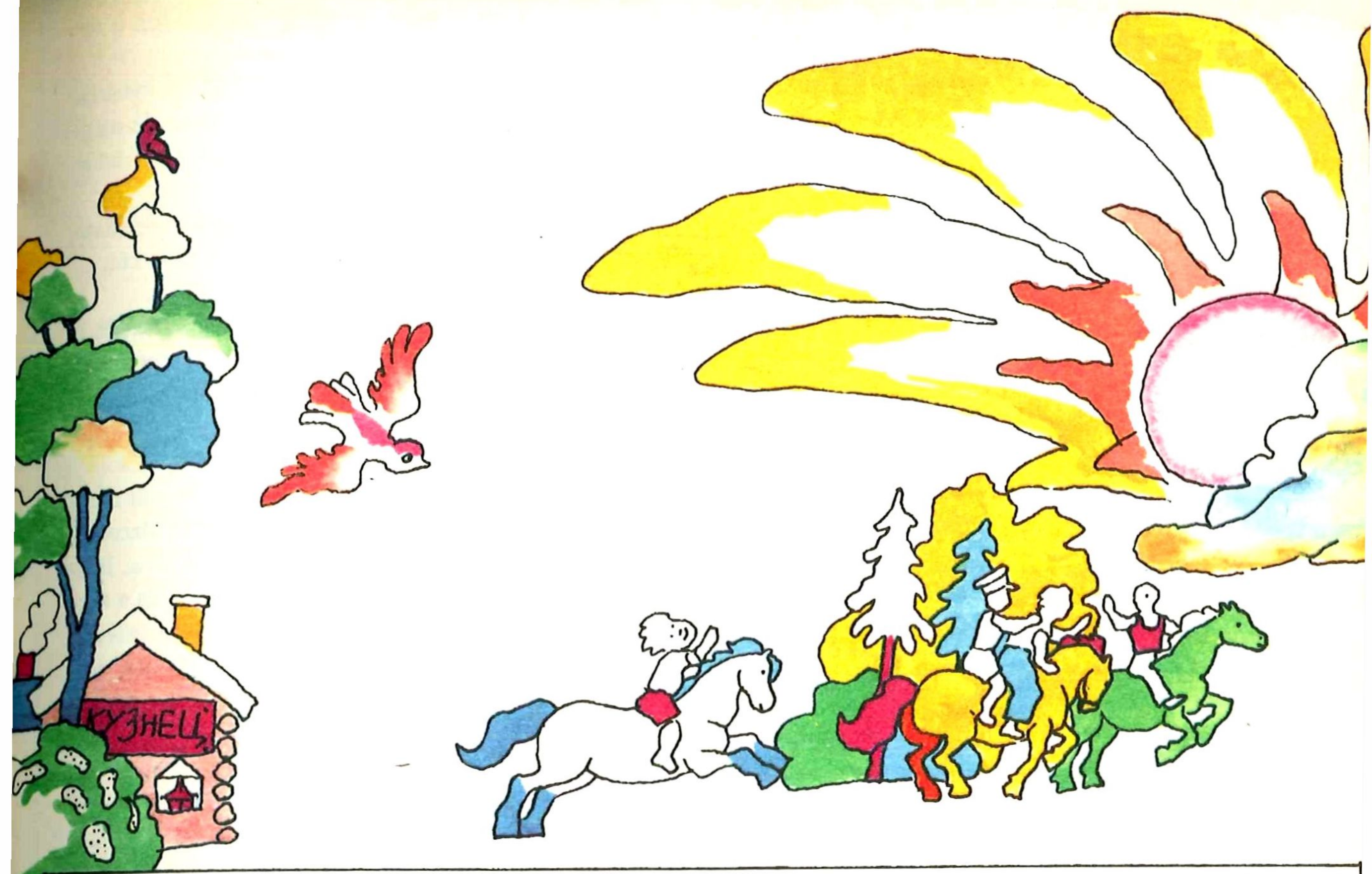
— Buszkó.

— Mi?!

— Buszkó! — kiáltotta teli torokból Szlávka. A ló

összerezzent az erős hangra s megindult. Odalépkedett a sátor bejáratánál heverő bevásárló szatyorhoz, s elkezdte harapdálni a belőle kikandikáló cipót.

Hallható volt a levelek zizegése a gyenge szellőben, és ahogy Buszkó zabálta a puha cipót. Szlávka nyelte a nyálát, a kislány pedig halkan megkérdezte:

— Oda lovagolsz rajta, ahová csak akarsz?

A fiú némán bólintott, és közben le nem vette szemét a rágcsáló ló szájáról.

Buszkó végzett a cipóval, megkóstolta a bevásárló szatyor szélét, aztán visszament a vízhez, nagyott ivott belőle, s fölemelte a fejét.

— Hány éves vagy? — kérdezte a kislány.

Szlávka előrelökte jobb kezén az öt ujját, de hirtelen elfelejtette, hány éves, s hogy hány ujj kell hozzá a másik kezéről. Mindenesetre odatolta melléje a bal kezén levő nagyujját is, aztán meg elhúzta, s ezt többször megismételte.

A kislány szigorúan rászólt.

— Ne hadonássz, mint a szélmalom!

A bal kéz ujja félig a jobb kéz mögé bújt, s nem lehetett tudni, számolni kell-e vagy sem. A kislány azonban magabiztosan döntött.

— Tehát hat és fél éves vagy... Én pedig hét!

Szlávka némán és rendíthetetlenül ült a nyeregben. Ismét a kislány szólalt meg.

— Sok betűt ismersz már? — kérdezte s izgatott várakozással nézett a fiúra.

— Nem ismerem a betűt — sóhajtotta Szlávka.

A kislány összecsücsörítette a száját, s a lábával hatalmas betűket rajzolt a homokba. Énekelve mondta:

— Ez az A betű.

— A-a-a — ismételte a fiú.

— Ez meg az M betű.

— Mö-mö-mö.

A kislány tovább rajzolt és kérdezett.

— Ez?

— A-a-a-a.

— És ez?

— Mö-mö-mö — mondta elnyújtva Szlávka.

— Most azt mondd meg, mi van ide írva.

Szlávka agyára köd ereszkedett. A hosszú szárú betűk szorosan egymás mellett álltak, olyanok voltak, mint a kerítés otthon, vagy mint a vesszőből font kunyhó, amelyben a kaszások éjszakáznak szénakaszálás idején. És kivágta.

— Kerítés!

— Nem — hadonászott a kislány a kezével. — Mö — A, Mö — A... Na, ki ez?... Neked is van!

Szlávka most nem sietett a válasszal, kínlódva vizsgálta a betűket, mire is hasonlítanak, s csendesen, arra számítva, hogy talán meg sem hallják, suttogva:

— Kunyhó...

— Mi?!

A fiú gyorsan kijavította.

— Bögre.

Lesütötte szemét a kislány elkeseredett tekintete előtt.

Maga sem értette, honnan jött ez a „bögre", félt, hogy összeszidják, és nem mert a kislányra nézni. S amikor mégis ránézett, találkozott a kislány jóságos, együttérző tekintetével. Felnőttes, szinte anyai hangon kérte:

— Ne kapkodj! Gondolkozzál és olvasd hangosan. M-a, M-a... Ma-ma.

Szlávka hitetlenkedve mondta utána:

— Ma-ma.

Körül is nézett, nincs-e ott a közelben a mama. Csillogott a folyó a napfényben, a túloldalon zöldellt a rét, itt pedig sárgállott a homok.

— Ne oda nézz! A Mama itt van!

Szlávka sokáig meresztgette szemét a titokzatos betűkre, reménykedve, hogy talál bennük valamit, ami a mamára hasonlít. Semmi hasonlóságot nem látott, de arra gondolt, hogy a kislány megharagudhat, és arra is, hogy a mama lakhat abban a kunyhóban.

— Mama — mondta végül. — Mama!

— Megtanultad! Megtanultad! — kiáltozta a kislány boldogan, ugrándozott és tapsolt örömében. A szél lekapta a kalapját, s beleguríttotta a folyóba, a kislány vadul csapkodva utána futott, elkapta, lerázta róla a vizet, és a fejére tette. De a szél nyomban elkapta ismét, felemelte a magasba, aztán elengedte, a kalap pedig, akár egy meglőtt vadkacsa, összeroskadt és zuhant alá.

A kislány röptében fogta el, napbarnított melléhez szorította, s nedves boldog arcát a lovas felé fordította.

— Fiú, szállj le a lóról, hadd legeljen! Papa és mama a faluba mentek tejért, hamarosan itt lesznek, örülni fognak neked. Játszunk majd bújócskát és fogócskát.

Szlávka szégyenlősen összehúzta magát. Nagyon szeretett volna játszani a kislánnyal. De hogyan szálljon le nagyapa segítsége nélkül, és majd hogyan szálljon föl? Ekkor a túlsó partról lónyerítés hallatszott. Buszkó fölemelte a fejét, megfeszültek az izmai, s megindult a folyónak.

— Hogyan? Már elmész? — keseredett el a kislány.

Szlávka egy pillanatig úgy érezte, sírva fakad, de mégsem fakadt sírva, hanem férfiasan bólintott: mit lehet tenni, ez a férfi sorsa.

A kislány derékig belegázolt a vízbe, hogy jobban lássa a lovat és a lovast, és elragadtatottan nézte Szlávkát.

— Látogass meg máskor is!

A fiú kihúzta magát, meglátta remegő tükörképét a vízben. Nagy volt és szép, rámába illő, kár, gondolta, hogy messze van a kislány és nem láthatja. Büszkén állapította meg magában.

— Ez én vagyok!

A túlsó parton a fiú visszanézett, de nem sikerült meglátnia a kislányt, mert Buszkó nekiiramodott az alacsony gyenge fűzbokrokon át az előbbi nyerítés irányába. Boldogan futott eléje Tuzik. Ugrált a ló oldalánál, és a szeméből ki lehetett olvasni, hogy szeretne felugrani Szlávka arcáig s megnyalni örömében. Megzördült a bozót, előléptetett a lován nagyapa, áthajolt Szlávkához és egy cuppanós csókot nyomott a feje búbjára.

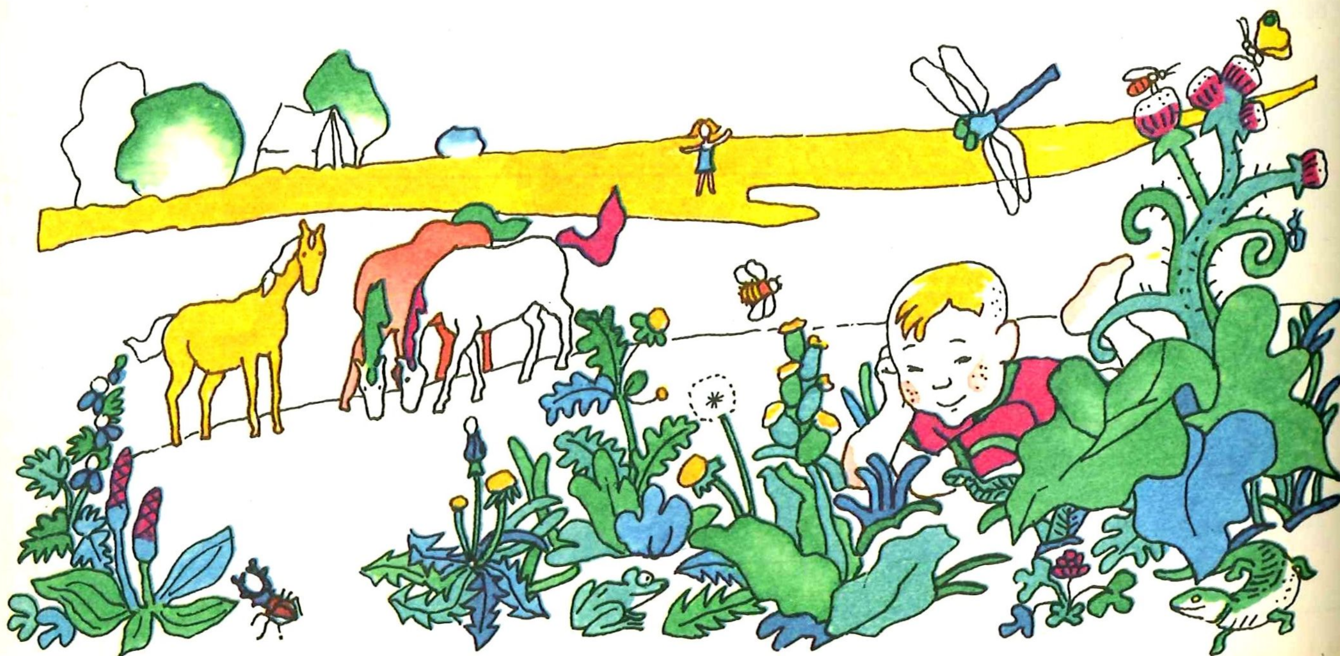
— Annyit kiabáltam utánad!

Egymás mellett lovagoltak keresztül a lapályos területen, majd felkaptattak a tó magasabban fekvő partjára. Ott volt a lovak legelője. Miután nagyapa levette Szlávkát a ló hátáról, a fiú leült a földre. Enyhe szédülést érzett.

Üldögélt és arra gondolt, jó lenne minél előbb felnőni, megtanulni írni és olvasni, hogy másokat is taníthasson, mint az a fehér sátorban lakó kislány.

A hosszú lovaglás után még most is imbolygott a föld Szlávka szemében. Úgy tűnt neki, mintha nem is a föld lenne, amin ül, hanem eleven ló — meleg és jóságos, akár Buszkó, csak sokkal de sokkal nagyobb nála.

Megjelent a Murzilka c. szovjet gyermeklapban
Fordította: Kelemen Sándor
Birkás Ákos rajzai

NAGY KATALIN:
NINCS (mini-) MESE

Van nekem egy saját úttörőm is, a fiam, aki „ahol tud, segít" nekem. Például egyszer, egy vasárnap délután megsokallta már, hogy még mindig írok. Reggel kezdtem, azt ígértem, annyit írok körülbelül, mint egy dolgozat. És délután még mindig kopogott az írógép, nem magától persze, én is kellek hozzá. Akkor a fiam bejött a szobába — különben nem jön be, éppen ezzel segít, ha dolgozom. Most bejött és hozta az Értelmező Szótárt. Azt mondta, abban annyi rengeteg szó van, nézegessem, talán gyorsabban megy a fogalmazás. Ők is puskáznak néha dolgozatíráskor. Bár nem nagyon érdemes, több időt igényel a puskakészítés, mintha megtanulná az illető a leckét.

Ez a híres osztály, a fiamé, meghívott egyszer író-olvasó találkozóra. Szívesen vállalkozom arra mindig, most meg egyenesen izgultam. Csak tudjak felelni a kérdéseikre, nehogy szégyent hozzak a fiamra!

Csakhogy nem kérdeztek semmit.

Ünnepélyesen ültek a padokban, megfésülködtek még a fiúk is. Virágot kaptam egy kislánytól és azt mondta, örülnek, hogy eljöttem. Aztán elnémult ő is. És én hogy készültem... mint egy vizsgára! Hát hogy mondjam el, amit tudok, ha senki sem kérdez?! Nincs más hátra, „hölgyválasz" lesz, én kérem fel őket táncra, vagyis a beszédre.

— Biztosan érdekel benneteket, hogy milyen könyveket írtam eddig...

Mondták, hogy tudják ők, és fel is sorolták hiánytalanul, aztán csönd!

— Máshol, más gyerekek arról érdeklődnek, mennyi ideig írok egy könyvet...

Rögtön jelentkezett a fél osztály, szabályosan, akár számtanórán. Én meg felszólítottam őket. És akit felszólítottam, megfelelt a kérdésre pontosan.

— Azt is szokták kérdezni a gyerekek... máshol... — már dadogtam is kínomban! — Szóval azt kérdezik legtöbben, igaz történeteket írok-e, vagy kitalálom?

Kórusban érkezett a felelet.

Mindent tudnak — nincs mese! Én ezeknek nem tudok semmit mesélni. „Felmondanak" engem kívülről, ha osztályoznám, ötösre.

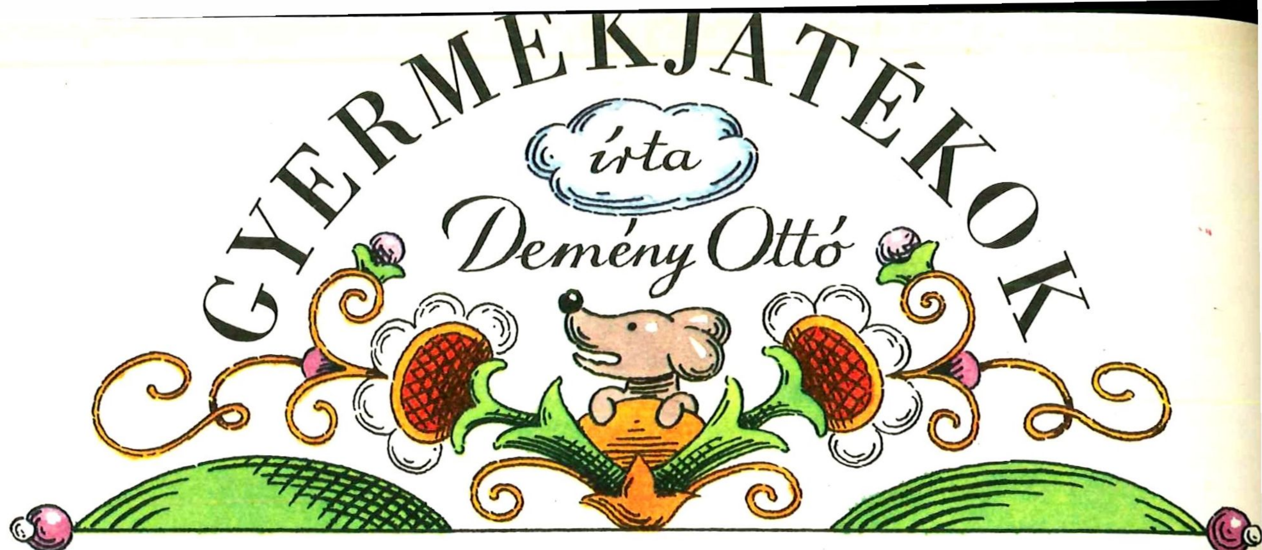
— Dehát honnan tudjátok? — ámuldoztam. És szedelőzködtem is egyben; nincs más hátra, elmegyek.

— Hát kikérdeztük Pétert — felelték készségesen, egyszerre többen is.

— Folyton kérdeznek, mióta megszerveztük az író-olvasó találkozót — erősítette meg az állítást a fiam, és még hozzátette jóságosan — Hát besegítettem...

Attól kezdve ők meséltek; úgyhogy én csak jól jártam! Annyi minden történik egy úttörő-rajban, csak győzze az ember jegyezni! Ha felvennének maguk közé, szívesen lennék tiszteletbeli őrsi krónikás!

Anyunak csinálok perecet sárból,
nagyapónak sárpipát,
bagózni a kertben,
a cicának sáregeret,
sáregérnek sárdiót.
Ha a házba is bevinném,
anyu mindjárt veszekedne.
Inkább mindet összerontom!

Ez a kocsi trabinyák.
Apa viszi a fiát.
Kirándulnak Balatonra;
anyu hátul bóbiskol.
— Ne hajtsatok olyan gyorsan,
mert majd jön a karambol!
Az anyukák mindig félnek.
Borzasztóakat mesélnek.

Nem eszem meg a levest.
Fáj tőle a térdem.
Sóska, spenót, kulimász;
abból sose kértem.
Majd Erzsike hoz nekem
finom zsíroskenyeret,
közepét kirágom.
Tudom én, hogy mi a jó!
Így élem világom.

Bumm, bumm, szól az ágyú,
szalad az ellenség.
Eltaláltam Gyuri kakast.
Föl is fordult,
tessék!

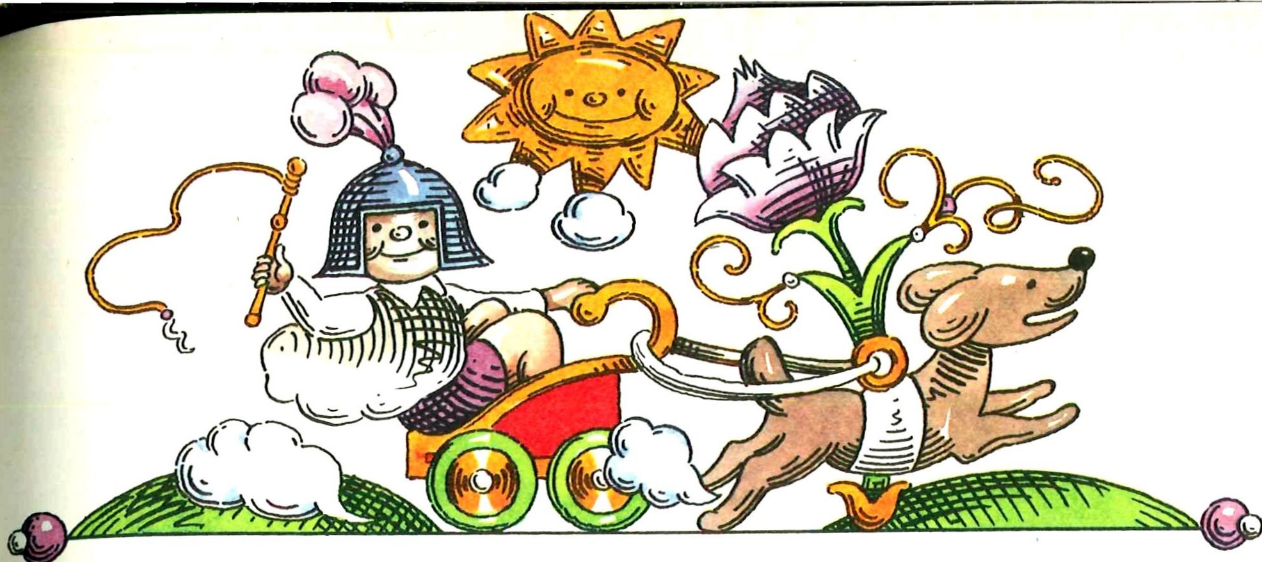
Mért jött erre?
sajnálom.
Ő csípett meg a nyáron.

Kutya, bumm!
Kutya, bumm!
Eressz be a kiskapun!
Ne harapd az oszlop alját,
mert még aztán megsokallják.
Ej, a gazdád istenit,
elhallgass, a mindenit!

Fölmásztam a kőtulokra,
de síkos a háta!
Gyí-te, gyí-te,
kőtulok!
Menjünk a csatába!
Ott jön szembe Stibló Pista;
tegnap orrbavágott.
Indulj már te kőtulok!
De nehéz a lábod!

Ez a fészek
szarkafészek.
Egy életem,
belenézek.
Van-e benne friss tojás?
Rózsaszín, zöld, sárga?
Jaj de hajlik,
jaj de szúr
ez a rossz agáca!
Mért nem rakta nyárfára?
Annak sima az ága.

Kaptam szurkot,
meggyúrtam.
Pókot fogni indultam.
Megharapta,
kirántottam,
gyufaskatulyába dugtam.
De szép bundás lába van!
Mérges mint a batu-kán.
Piros csápját percegteti
benn, a doboz oldalán.

Cin-cin, ne zavarj!
Most hegedülök.
Csutkaszárból,
nádvonóval
nótát bűvölök.
Ez a nóta macskanóta,
ezt csak én tudom.
Nyúzom-húzom,
cifrázgatom
kinn az udvaron.

Van nekem patkóm,
úton találtam.
Ustorom is van,
meggyfa az ága.
Kocsit csinálok,
befogom Bundit.
Kinek van ilyen jó paripája?
Királylány búsul üvegkastélyban.
Gonosz boszorka tartja bezárva.
Elmegyek érte,
kiszabadítom.
Nézhet a beste lelke utána.

Elmegyünk a Mersére
békára vadászni.
De lányokat nem viszünk,
mert vízbe kell állni.
Vizes lesz a szoknya alja,
sír a lány, nyavicskol.
Meghallja a kecskebéka;
azonmód eliszkol.

Azt már csak én tudom, nem más
— hol lakik nyuszi koma!
Nem tudja Budai Eszti,
nem tudja Tóth Imola.
Ősz végén, sárga mezőben
zörög a kukorica.
Szél gurigatja a kórót
— ott lapul nyuszi koma!

Behunyom a szememet,
ötvenig számolok.
Aki bújt, aki nem . . .
fordulok,
indulok!
Ki lapul az ól mögött?
Bújj ki Kati!
Te vagy az!
Ipi-apacs,
kettő-három.
Ugye jól láttalak?

Simai Mihály

A nádszálon elszívott tündér

Bizony, nem volt könnyű megszerezni azt a nádszálat! Hét napig dolgoztam érte. Keményen, serényen. Mindent hajszálra úgy csináltam, ahogyan a vízimanó tanácsolta.

Kikinda, a víziöreg ugyan előzőleg azt is tanácsolta, hogy ne evezzek ki holdtölte éjjelén a tó közepére. De valahogy vonzott a víz, a csónak, szinte húzták maguk felé kezemet az evezők. Ladikáznom kellett, mégis, mégis. És a tó közepén, a telihold fényében megpillantottam a tavitündéreket. Pikkelyruhában táncoltak. Ezüstmuzsikára. Láttam a dobbá változott kerek holdat is a víz mélyén, ott lebegett és zengett. Egy vénséges-vén csuka csapkodta a dobverőket, teljes erőből.

Úgy gondoltam, róla meg az ivadékairól nevezték el ezt a tavat Csukástónak.

Középütt táncolt a legszebb vízitündér. A haja bronzvörös. Szeme, mint az égből merített kék. A ruhája hattyúk tollából. Hófehér, fátyolkönnyű. Ő volt az egyetlen tollruhás a pikkelyesek között. És ő volt egyedül szomorú.

Tudtam is mindjárt, hogy miért. Ő, a hattyútollas, repülni termett. Idegen volt a vízitündérek között. Fölnézett rám bánatos szemével. És nem törődve az ezüstmuzsikával, valami furcsa dalt kezdett énekelni.

Tízezer nádszál hajladoz.
Ideje útnak eredned.
Hét-tó országban hét napon át
keresd, csak keresd azt az egyet.
Az ment meg engem,
eredj, eredj!
Eljöhetsz értem,
ha megleled.

Szép volt a dala, fájdalmas és reménykedő. Elbűvölve hallgattam; majd kiestem a csónakból, úgy bámultam lefelé. Ő meg fölfelé táncolt. Közeledett. Ám akkor hirtelen nagy, fekete felleg borult a holdra, és a Hattyúruhás eltűnt. El az egész vízitündérbirodalom.

Megdörzsöltem a szemem: ébren vagyok? Kifelé eveztem. Kikinda, a hínárszakállas víziöreg, aki éjjel-nappal a parti köveket mossa, sikálja, fölnézett rám. Fejét csóválta. Szakállát simogatta.

— Ugye megmondtam! Egészen belefehéredtél. Most meg vörös foltok gyúlnak az arcodon. Ráz a hideg. Gyötör a forróság... Tudom. Így szokott lenni. Ha egyszer láttad a Hattyúlányt...

— Meg akarom menteni — mondtam a hínárszakállasnak. — Csak élek, éldegélek itt a tó mellett, már tízéves leszek maholnap, és még senkit se húztam ki a vízből. Pedig pontosan tudom a mentést, a mesterséges lélegeztetést, mindent. Beláthatod, igazán itt az ideje.

— Csakhogy ez százszor nehezebb lesz, mint egy fuldoklót partra hozni — csóválta fejét a vízimanó.

— Segíts nekem! Hisz te vagy a legbölcsebb víziöreg.

Addig kérleltem, míg ráállt, hogy segít a nádszálkeresésben. Illetve ajánlólevelet ad egy ilyen dolgokban járatos szakemberhez. Mamóka a hegyen túl, egy virágos rét mellett lakott, hozzá kellett elgyalogolnom. Kerek, pirospozsgás arca volt, mint egy barázdált cipó. A keze, mint ráncokkal szaggatott pogácsa. Jóindulattal fogadott, asztalhoz ültetett, adott kolbászt, szalonnát, még füstölt sonkát is.

— Mi baj? Mit keresel, kisöreg?

— A kenyér. Kenyeret szeretnék szelni.

— Hja, kenyerem, az nincsen. Már én csak hajnali harmattal dagasztott kenyeret tudok enni a maradék fogaimmal. Jó tíz éve járt erre utoljára olyan derék ember, aki lepedőbe gyűjtötte s nekem adta a kikericses rét harmatcseppjeit. Azóta kenyér nélkül eszem még a szegedi szalámit is.

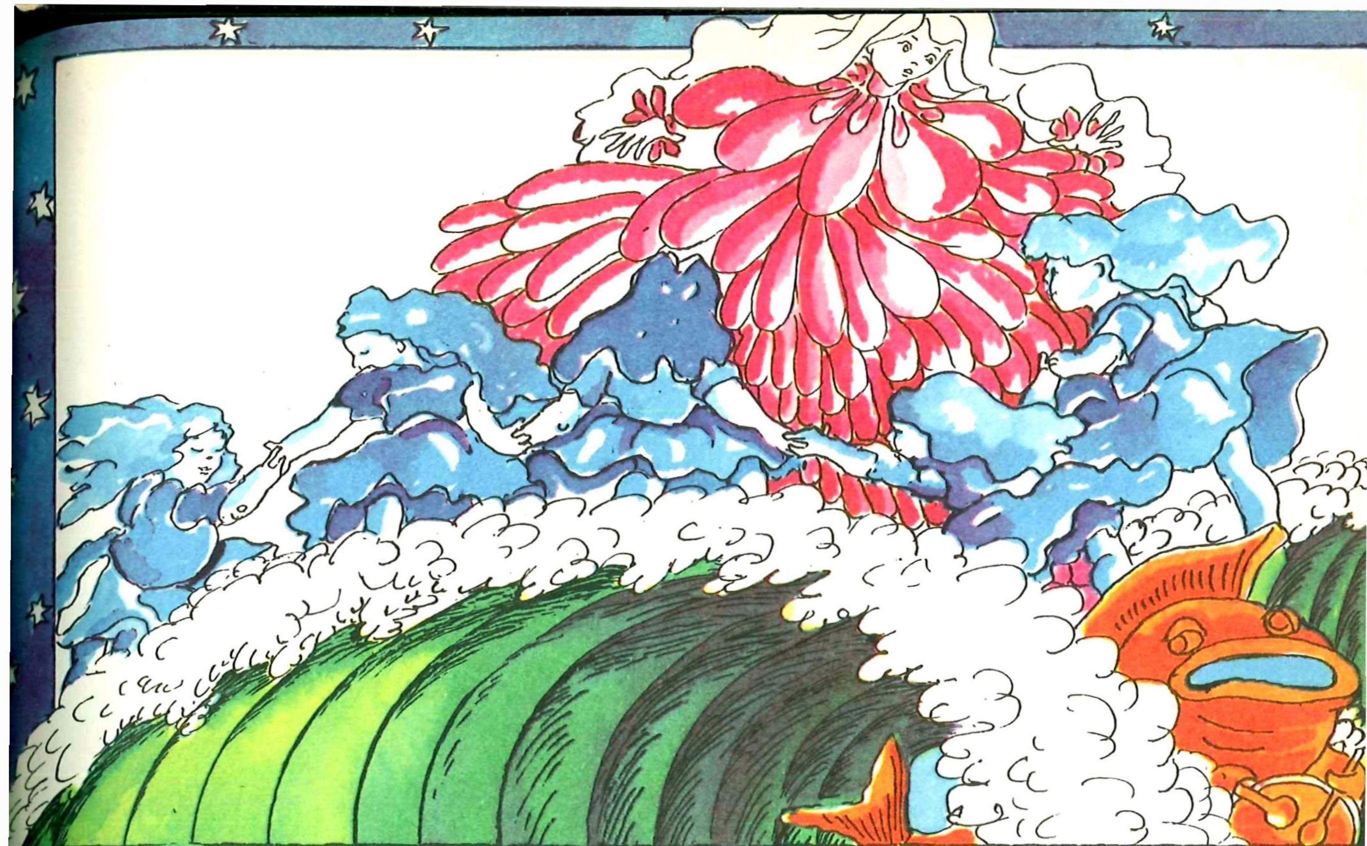
No, én menten kérdezgetni kezdtem, hogy s mint segíthetnék. Másnap hajnalra, mikor a madarak az első hangpróbát tartották a fenyvesben, már én is talpon voltam. Fehér lepedőkkel sürgölődtem a kikericses réten s mire a nap a hegyek fölé emelkedett, már otthon is voltam a harmatzsákmánnyal. Mamóka cipóarca csupa öröm volt. Kicsavarta a lepedőkből a beléjük ivódott harmatot, s olyan finom kenyeret dagasztott, sütött vele, amilyent se azelőtt, se azóta nem ettem. S hogy még örömében találtam a tündérszabadító kérésemmel, betipegett a kamrába, előhozott egy rozsdás, öreg sarlót.

— Ez kell neked nádvágónak — mondta. — Görcsös ugyan a nyele, vásott az éle, de amikor a te nádszálad közelébe ér, kifényesedik, fölragyog majd. Erről fogod megismerni a varázsnádat. Hanem nagyon szorgalmasnak kell lenned; minden nap le kell aratnod egy tó körül a nádat. Egyetlen szálat se hagyhatsz másnapra, mert akkor elveszti erejét a sarló.

Még csomagolt egy kis útravalót Mamóka, aztán elbocsátott isten hírével. Átkeltem a hósipkás hegyormon, beszálltam a Hét-tó völgyébe. Csillogtak a vizek, susogtak a nádasok. Nekiláttam a nádaratásnak nagy szívvel, jó kedvvel.

Bezzeg ilyen életlen sarlóval még egy fűszálat is nehéz elnyiszálni. Nemhogy erős, szépnövésű nádat! Az első nap volt a legkeservesebb. Sajgott, zsibongott a karom, a tenyeremen vízhólyagok sorakoztak. Már délben ólmos fáradtság fogott el, ebéd után alig bírtam újra nekifogni. Ettem még a kenyérből — erőt adott. Kisebesedett kézzel megállás nélkül dolgoztam. Estére mégis letakarítottam a nádat az első tó mellékén.

Másnap mintha egy irinyó-pirinyóval élesebb lett volna a sarlóm. És fényesebb is, de csak iciripicirit. Mikor a harmadik tó nádasának indultam, akkor is ez történt: mintha valaki egy pici titokzatos fenőkővel tovább élesítette volna. Ezután napról napra egyre jobban működött az a láthatatlan fenőkő. A hatodik tónak irdatlan nagy nádrengetege volt, mégis learattam alkonyatra, szinte el se fárad-

tam. Úgy nyeste már akkor a sarlóm a nádak tövét, mint a borotva.

Hetednapra minden csúnya seb begyógyult a tenyeremen. Indultam a hetedik tónak. Alig suhintok tízet-húszat, úgy csillog-villog már a sarló, mintha holdkifli lenne. Szinte vakított, tartottam a bal kezem a szemem elé. Hej, ez jó jel! No, melyiktek az igazi — kérdem a susogó nádszálaktól. De már akkor a sarló szinte maga rántotta oda a kezemet a varázsnádhoz. Piroslott a töve, mint a hajnal ujja. Hát, ahogy az lehullott, egyszeriben szivárvánnyá változott a sarlóm. És egyre nőtt! Hamarosan akkora ív lett belőle, hogy a hósipkás hegy fölött is átvirágzott. Megörültem a sarló átváltozásának. Sejtettem, hogy ezt a szivárványt még a Hattyúruhás is megláthatja ott a Csukás-tó fenekén.

Amint az örömtől meg a csodálkozástól magamhoz tértem, útra is keltem. Vittem a csodanádat, alig vártam már, hogy a tónál legyek. Izgultam: vajon sikerül-e a varázslat. Mikor a parti kövekhez értem, Kikinda megint abbahagyta a mosogatást.

— Most mit tegyek? Hogyan hozzam ki a nádszállal a tóból? — kérdeztem elbizonytalanodva.

— Ez már nem kunszt, barátocskám! Szürcsöltél már limonádét szalmaszálon keresztül? No, akkor csinálj most is ugyanúgy. A tó a limonádé. Bele a nádat és szívd meg, mintha nagyon szomjas lennél, és ki akarnád szürcsölni az egész vizet. Így, így!

Szippantok egyet, kettőt, hármat; hát egyszer csak megnehezedik a nádszál. De úgy ám, hogy majd kiesik a szájamból. Akkor már ott csüggött a végén a Hattyúruhás. Kihúztam a partra. Bezzeg nevetett most a szemekékje!

— Itt vagyok, ragyogok! Köszönöm, hogy megmentettél. Megvallom neked őszintén, már nem nagyon bírtam odalent levegő nélkül. Hiába, kétszáz év csak kétszáz év, még egy tündér tüdejének is sok.

— Kétszáz évig voltál a tó foglya?

— Bizony, bizony. Két vízimolnárlegény, egy patkoló kovács, tíz halász, négy huszár, és tizenkilenc királyfi próbálkozott már a megmentésemmel. De a nádaratás mindegyiken kifogott. Köszönöm, hogy te kitartó voltál. Csak annyit mondj, mivel hálálhatom meg. Nagyapám, a sugárkoronás Hattyúkirály kitüntet majd a Tündérmentő Érdeméremmel, megkapod a Szorgalomszivárványt is, ez természetes. Mit kérsz még, bátor legényke?

Így szólított. Bátor legénykének.

— Mit is kérhetnék? — töprengtem. Aztán eszembe jutott valami: — A nádszálat. Add nekem a varázsnádat!

— Rendben van! — bólintott a tündér. — Lehet, hogy leltárhiány lesz majd Tündérországban, mert azt ott tartják számon a hetvenhét legfőbb varázsszer között, de én neked adom. Csak azt áruld el, mit kezdesz vele?

— Úgy képzelem, mert hisz téged is azért tudtalak kimenteni, mert szeretlek, szóval arra gondoltam, hogy ezzel talán másokat is lehetne. .. hogy nemcsak vízből, hanem bármiféle bajból kimenthetném vele, akiket szeretek. Vagy magamhoz hívhatnám, ha én vagyok bajban.

A Hattyúruhás megértően mosolygott rám, kezével végigsimított a varázsnádon. Átnyújtotta. És most itt van, a könyvespolc tetején. És az a különlegesen jó benne, hogy nem csak idehívogatni-szívogatni lehet ám vele valakit. Huss! — el is lehet kergetni, csak megfordítom a varázsnádamat, fuvintok egyet és úgy eltűnnek a verekedők, kötekedők, piszkálódók, rosszat forralók, gonoszak, mint a pinty!

Úgy bizony. Hát ilyen remek egy szerszám ez. Csudákra képes, hat kilométeres körzetben, pedig alig egy méter az egész.

Rajz: Horváth Mária

Regényt írt az élet...

A tatabányai kórház orvosa, Ferke doktor megölelte a fiatal szovjet tisztet:

— Fia és kislánya született — mondta, s közben összeszorult a szíve. Mert az ikrek édesanyja, a kedves, türelmes kis orvoshadnagy, Anasztazija Jefremova asszony életébe került a gyermekek világrajötte. 1946. január 16-át mutatott a naptár. Koszolapov kapitány megnézte Jurát és Nellit. Mit kezdjen egy katona-apa pár órás újszülött gyerekeivel, akik kicsik, tehetetlenek és sírni, aludni, meg enni tudnak csupán?

Híre ment a községben, hogy két gyerek anyára, gondozóra vár. Karabásné éppen akkor sütött kenyeret, amikor átszólt neki az egyik asszony:

— Hallottad Juci, szovjet ikrek vannak a kórházban, s az édesanyjuk meghalt...

Sajnálkoztak —, de Juci néni nem elégedett meg ennyivel. Barátnője, Margit, Dér Istvánné, épp kilenchónapos fiát etette, amikor átfutott hozzájuk. Elhatározták, hogy együttesen elvállalják az ikreket. Januártól áprilisig ez a két anya gondozta Nellit és Jurát. Margit néni etette, táplálta őket anyatejjel. Juci néni mosott rájuk, pelenkázta, fürdette, altatta a kicsinyeket, vigyázta növekedésüket. Mert bizony, vigyázni kellett rájuk nagyon! Hiszen az ikrek mindig kisebbek, mint a többi gyerekek, s időbe kerül, amíg súlyban utolérik azokat. Éppen ezért még külön gonddal kell vigyázni rájuk.

Koszolapov kapitány amikor csak tehette, meglátogatta a gyerekeket. De jöttek a szovjet katonák, hozták az ennivalót a mamáknak, hogy legyen Margit néninek sok-sok teje, a saját fia és az ikrek részére is. Talán saját gyermekük mellett nem virrasztott annyit a két barátnő, mint a két kicsi ágya mellett! De meg is látszott rajtuk a gondoskodó szeretet: kövérek voltak, nevetősek, s mert sokat vitték a szabadba, hát barnapiros lett a pufók arcocskájuk.

Április végén a kapitány hazautazott. Moszkvába szállt vele a repülőgép — s magával vitte az ikreket is. Csecsemőotthonba helyezte el Jurát és Nellit, azzal, hogy majd ha rendeződik a saját élete, s a gyerekek kicsit nagyobbak lesznek, ismét együtt lesz velük. Igaz, anya nélkül...

A kapitány teste egészséges volt. Szemre senki sem mondta volna, hogy a jóvágású katonának hogy megviselte szívét-lelkét felesége elvesztése. Hazautazott szülőfalujába, a Volga partjára. Itt szeretet, gyengéd figyelmesség vette körül. Sok régi pajtás, iskolatárs kopogtatott nála. Gyermekeit jó helyen tudta — és lassan, lassan megnyugodott. Enyhült a magányossága. És egyre többet volt Nyina társaságában. Nyina szép, szelíd szavú, nevetős fiatal lány volt. Olyan nyugodt hangú, akárcsak Anasztazija, az ikrek szép, korán elment anyja.

Az ismeretségből, barátságból hamarosan házasság lett. Így volt rendjén. A rokonok helyeseltek. Az ikrek meg mit sem tudva az apjuk életében történt változásról,

tovább gyarapodtak a csecsemőotthonban és gyarapodásukat már nem grammokban, hanem kilókkal mérték. Aztán Nyinának kisfia született. És ez az öröm ismét bánatra változott, mert meghalt a gyermek... A kedves-okos Nyina ekkor azt mondta férjének, hogy hozzák most már haza Moszkvából az ikreket, úgy szereti őket, akár a saját kisfiát szerette volna. És reméli, hogy a gyerekek is szülőanyjukként tekintik majd őt...

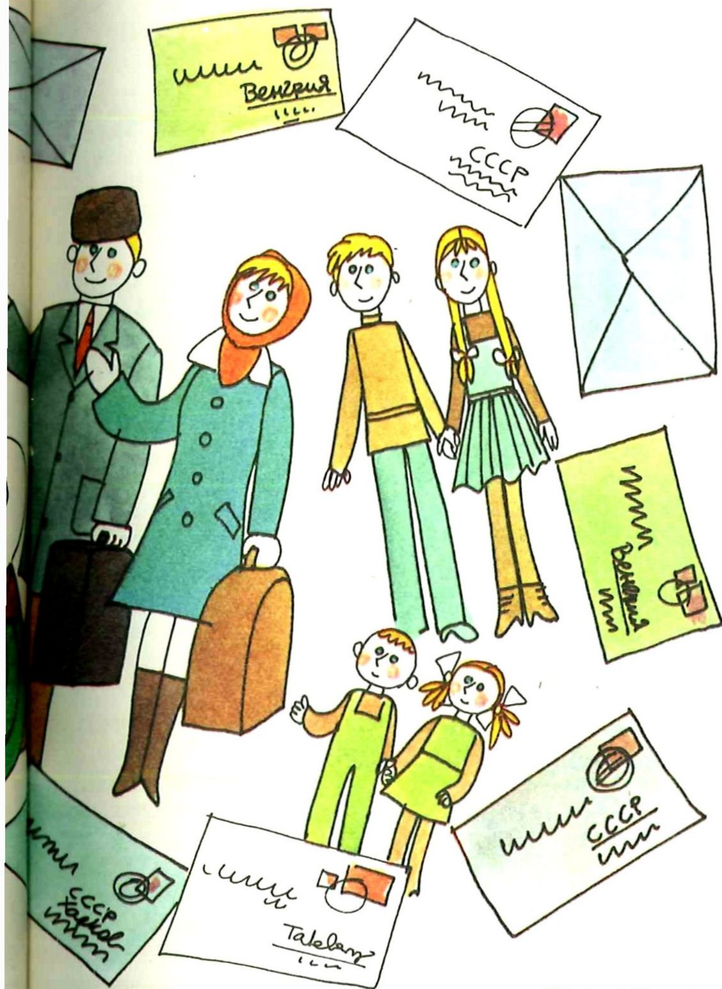
Az ikrek úgy nőttek fel, hogy azt hitték, valóban Nyina az édesanyjuk.

1960-ban váratlanul elhunyt Koszolapov kapitány...

Juci néni és Margit néni, a két tatabányai asszony sokat beszélt arról, vajon mi lehet a kicsikkel. Számolgatták: már óvodások, most indulnak iskolába, talán már pionírokká avatják őket... De a címüket nem tudták, és hírt sem kaptak felőlük. Közben Karabásékat Várpalotára helyezték s esztendőket töltöttek ebben a városban. Egyszer aztán érdekes levél jelent meg a Népszabadságban. Kirill Tyerentyevics Gyerevjám nevű szovjet filmoperatőr háborús emlékeiről írt. Arról, hogy egyik bajtársának a fele-

A LÁNGOT!

Görög Júlia rajza

sége a felszabadulás után hazánkban hozta világra ikergyermekeit, s hogy ezeket a gyerekeket az édesanya halála után két magyar asszony nevelte. Juci néni elolvasta a hírt egyszer, kétszer — tízszer. És elújságolta a férjének: íme, megvannak a gyerekek!

De hosszú volt az út odáig, míg valóban megtalálták egymást!

Először is levelet írt a szovjet filmesnek. Gyerevjám a Komi köztársaságból utazott el Moszkvába. Jelentéseket, nyilvántartásokat kutatott, minisztériumokban járt, amíg rátalált a kapitány legutóbbi lakóhelyére. Sokezer kilométert utazott, amig megtalálta Nyinát és az ikreket. Ezután ment a hír Magyarországra, Tatabányára: megvannak az ikrek! És jött a hír csaknem egy időben Anasztazija asszony, az édesanya szüleitől Gomelból. Ők is kerestették a gyerekeket, és — véletlen játéka! — csaknem egy időben találtak rájuk!

Képzeljétek csak! Két fiatal abban a hitben él, hogy aki őket neveli, az az asszony az édesanyjuk, és apjuk halála után még sokkal jobban összetartoznak... Aztán jönnek a levelek, Gomelból, a nagyszülőktől, s egy távoli országból, két asszonytól, akik ismerték édesapjukat, etették, nevelték, s szerették őket.

Vajon mit érzett Jura és Nelli?

Mit éreznél te?

Biztosan sírtak, siratták a sohanemlátott, nem ismert édesanyát... És biztosan megölelték azt, aki őhelyette felnevelte kettőjüket. Aztán levelet írtak — a nagyszülőknek csakúgy, mint Tatabányára a két mamának.

„Drága magyar anyukáink! Mi már felnőttek vagyunk, csak most tudtuk meg életünk történetét... Szeretnénk Önöket megismerni."

„Engedjék meg, hogy édestestvéreimnek tekintsem Önöket" — írta Nyina mama Juci és Margit mamának.

Aztán jött a találkozás...

Dérék és Karabásék Harkovba utaztak. Újságok, képeslapok írtak a találkozásról, és nagy tömeg várta őket az állomáson. Milyen szép fiatalasszony lett Nelliből, azaz hogy Neljából is! És Jura, vagyis Jurij milyen deli legény! Nelja méréstechnikával foglalkozó mérnök Herszonban, Jurij pedig elektronikus készülékeket gyártó üzem főtechnológusa Uljanovszkban. Megházasodtak, s már nekik is vannak gyermekeik.

Elmúlt nyáron az ikrek látogattak el hazánkba. A tatabányai úttörők kezdettől fogva figyelték a barátságot, s amikor Juci — és Margit néniék a Szovjetunióba látogattak, már akkor elküldték hímzéseiket, albumaikat, leveleiket. A látogatás segítségével pionírbarátságok születtek...

Levelek jönnek, a levelek mennek, családtól családhoz, csapattól csapathoz... Margit néni unokája Harkovban tanul, és a kintiek meglátogatják, figyelik, hogyan halad tanulmányaiban. A családok keresztül-kasul ismerik egymást, unokákat, gyerekeket, újabb rokonokat. Legutóbb azt írták az ikrek:

„Nyina mama újra férjhez ment. Nagyon örülünk ennek. Most, hogy mi a családjainkkal más-más városban lakunk, jobb, ha nincsen egyedül. A férjét itt jártukkor megismerték a magyar mamák, Dima bácsi ő, a papa régi bajtársa..."

Igen, Tatabányán ismernek mindenkit, számon tartanak minden kinti rokont... Este, pontban nyolc órakor két tatabányai szobában fény gyullad fel; Juci és Margit néni bekapcsolja a kis hangulatlámpát, melyet az ikrektől kaptak s a harkovi tévétornyot ábrázolja. Két percig minden este meggyújtják — így állapodtak meg a gyerekekkel. „Az a két perc a tiétek és a miénk, akkor gondolunk rátok, kedveseink!"

Ha filmen vetítenék a történetet, ez lenne az utolsó kép; két idős asszony nézi a fényt Tatabányán. Nelli éppen vacsorát főz, de szól a vekker. Ő is bekapcsolja a lámpácskát. Jura szintúgy. Aztán Nyina mama és Dima bácsi is. Közben mosolyognak, emlékeznek. Talán könnyeznek is kicsit. De hát az élet nem film, és megy tovább. Újabb találkozások, hírek, örömök, bánatok vannak benne, és ez így szép, így teljes, így csodálatos.

Joó Katalin

Dobra verjük!

Harminc év krónikája. Ezt a címet adták annak az előadássorozatnak, amelyet Debrecenben, a Lőwy Sándor Úttörőházban rendeznek. A pajtások a foglalkozásokon megismerkednek az úttörőmozgalom történetével. A különféle vetélkedőkre is könnyebben készülnek fel, akik meghallgatják az előadássorozatot, mert segíti őket a kutató, anyaggyűjtő munkában.

Uzsonnázzunk vitorlást! Ettetek már vitorlás tojást? A nagykanizsai úttörőház háziasságra nevelő szakkörének kisdobosai szerint roppant étvágygerjesztő: a hajó- vagy inkább csónaktest egy fél főtt tojás, a vitorla pedig pálcikára szúrt párizsi. Megjegyzésünk: a pálcikát nem kell megenni!

Becses ajándék. Haraszti Pál pécsi festőművész. Kevesen tudják róla, hogy valamikor, harminc évvel ezelőtt a vajszlói általános iskola igazgatója volt. Ő alapította meg az iskola úttörőcsapatát és annak vezetését is ő vállalta először. A jelenlegi úttörőcsapatot a művész az évforduló alkalmából két festményével ajándékozta meg.

Illik, nem illik? Jakabszállásról érkezett az értesülés: a helyi szakszövetkezet egyik kiselejtezett autóbuszát megkapták az úttörők. Maguk szerezték meg, szép kegyelmi kérvénnyel megmenekítve a kiszolgált járművet a roncs-sorstól. Úgy gondolták, jó lesz rajszobának. A pajtások már előre szeretetükbe fogadták a kedves, öreg jószágot. A szülők és az üzemek társadalmi munkásai kezelésbe vették az ajándék buszt. Otthonos szobává varázsolták. Majd, hogy, hogy nem — Petőfi Sándor Úttörőháznak nevezték el!

Petőfi Sándor nem haragudna ugyan, amiért egy kis úttörőotthont neveznek el róla, mégis kétséges, hogy a név találó. Már csak azért is, mert a busz átalakításán dolgozó társadalmi munkások varázslatos ügyességük ellenére sem alakíthatták házzá, „csak" otthonossá az öreg járművet.

Miért ne lehetne hát neki kevésbé ünnepélyes nevet adni, olyat, amely jobban illik hozzá és a benne munkálkodó, játszó gyerekekhez?

Lóra, legények! Ha a kisdobos és az úttörő befejezte a tanulást, vagy netán elfáradt a munkában, nem ereszti búnak a fejét, hanem kilovagol. Igen, semmi tévedés: lóra pattan, és kedvenc paripája máris vágtat vele! Igaz, nem a sarki villanypózna mellől kötheti el a lovat, de nem is csak az ábrándok világában. Megalakult Győr-Sopron megye első lovas úttörőcsapata. A pajtások a Kossuth termelőszövetkezet tulajdonában levő lovas pályára járnak, Mórichidára. Az erdővel körülvett, százholdas terepen törzskönyvezett magyar félvérek kantárát veszik kézbe és a Rába menti lovasiskolában a fogathajtást is megtanulják.

A jó palócok és a többiek. Még nem tudni, kik lesznek a pályázat győztesei Nógrádban, hiszen az utolsó pályamunka a napokban futott be Salgótarjánba, a Nógrád megyei Úttörő Elnökség címére. Csak az bizonyos, hogy az első helyezettek csehszlovákiai jutalomutazáson vesznek majd részt. Természetesen az sem titok, kiknek és miért hirdette meg a Nógrád megyei Tanács művelődésügyi osztálya és a Magyar Úttörők Szövetségének Nógrád megyei elnöksége az említett pályázatot: a megye nemzetiségi anyanyelvű kisdobosai és úttörői ápolhatják ezúton is nemzetiségi hagyományaikat. Pályázhattak népdalszöveg, vers, mondóka, szólás gyűjtésével, leírásával, népi szokások, játékok ábrázolásával, legalább rajzlap nagyságú, tetszés szerinti kivitelű rajzok, illetve képek készítésével, népviseletbe öltöztetett babákkal.

A pályázat értékelői bizonyára arra is gondolnak majd, hogy a győztesek és az övéket megközelítő pajtások munkáiból érdemes kiállítást rendezni. Jól szolgálná a pályázat célját és értékes ismeretekkel gazdagítaná a magyar anyanyelvű nógrádiakat!

Postafiók 100

Legkedvesebb levelem áprilisban 1. amelynek írója kiköti, hogy kizárólag jó tanulókkal levelez; 2. kéri, hogy tegyem ki nevét a „Levélvártába", és miután írnak neki vagy húszan, senkinek nem válaszol, 3. aki egérrágta papírszeleten, macskakaparással közöl velem valamit; így legalább rejtvényt is fejthetek, órákig bogarászom, ugyan miről szólhat?

Ezek a legkedvesebbek, de csak április 1-én. Április 2-től kezdve véleményem a régi! Példákat lásd a korábbi „legkedvesebb levelek" között! Szeretettel — és nemcsak viccből — üzeni ezt: **Űr Kata**

Sej élet, be gyöngy élet! A kisdobos életben sok örömet-vidámságot hozott az elmúlt időszak, úgy látom! A hajósi kisobosoktól annyi levelet kaptam egyszerre, hogy tele lett a postafiókom. Feladók: Kustár Sándor, Kovács Tibor, Toldán Zsuzsanna, Umenhoffer Ágota, Elmer Erika, Rittgasser Évi — valamennyien a 4/b osztály tanulói és a bábcsoport tagjai. (Címük: 6344 Hajós, Általános iskola.) Mindegyikük arról ír, hogy milyen nagyszerű élmény a bábozás, nézőknek, szereplőknek egyaránt. Sikerrel szerepeltek már Kalocsán és a hajósi óvodában. És még nagy sikert arattak továbbá előttem is azzal, hogy fakanálból saját kezűleg készítik bábjaikat. Kérem is, küldjetek nekem egy „leszerepelt" fakanalat! Örülnék neki, mert rátok emlékeztet majd!

Varga Misi kisdobos (3352 Feldebrő, Rákóczi út 7.) jelmezbálról tudósít. Minden osztály más-más ország népviseletébe öltözött, a kisdobosok mesefigurának. Sokat táncoltak, és az ifik jobbnál-jobb játékokat találtak ki számukra. Misi a tombolán fogkefét nyert. Csak azt sajnálja, hogy a kisdobosoknak korábban kell hazamenniök, mint az úttörőknek.

Nyúl Éva — krónikáshoz méltóan szép és érdekes — levelet írt sokféle örömről. Őrsük, az Ibolya, a kocogóversenyen öt oklevelet nyert már. A jó tanulók szívesen ülnek a gyengébbek mellé, segítik őket annál a tantárgynál, ahol szükséges. Együtt segítenek az elsősöknek: számtankártyákat készítettek nekik nemrég. És a legnagyobb újság: úttörőszobát rendeztek be az iskola pincéjében, tanárok-szülők-gyerekek együttes munkájával. Innen várom a további híreket nagy-nagy érdeklődéssel. (Címük: 2424 Előszállás, Felszabadulás tér 1.)

Antal Lívia negyedikes kisdobos (8900 Zalaegerszeg, Pózva út 60.) azt írja, hogy ők bizony a hétköznapokat szeretik, mert az iskolában mindig történik valami érdekes. Felköszöntik egymást névnapokon, tízpercekben meg annyi nevetés, játék, fontos megbeszélnivaló akad, hogy csak az idő kevés hozzá.

Papp Edit harmadikos és kisdobos társai (6636 Mártély, Általános iskola) a népi játékokat kedvelik. A „Megy a kocsi, fut a kocsi" által befutottak egyenesen a járási seregszemlére. Kíváncsian várom a hírt: milyen eredménnyel?

Tamás Gábor negyedikes (2400 Dunaújváros, Római krt. 6.) izgalmas hírt közöl: takarékossági versenyt rendeztek és kisdobos rajuk második lett. Ez bizony nagyon érdekel engem! Úgyhogy arra kérlek Gábor, a betűkkel ne takarékoskodj: írd már meg részletesen, hogyan is zajlott le ez a vetélkedő?!

Levélvárta. Már sok címet választott a Levélvártából, de senkitől sem kapott választ Hegyesi Erika, 5100 Jászberény, Szél u. 4.; Kollárovics Erzsébet 7588 Vízvár, Szabadság u. 30.; Tax Zsuzsa 1115 Budapest, Bartók Béla út 77.; László Mária 3778 Varbó, Szemere Bertalan út 15. Remélem, most őket választja ki valaki, és ők gyorsan válaszolnak is.

Nagyon örültem Dallos Judit (Jugoszlávia) és Dömötör Margit (Dunaszentgyörgy) újabb levelének. Ők ugyanis azt írják, rengeteg levelet kaptak a Levélvárta útján, annyit, hogy nem is tudnak mindre válaszolni. Kérik azokat, akikre „nem futja" már idejükből-bélyegükből, ne vegyék rossz néven ezt; minden levelet eltettek emlékbe.

Külföldön élő kisdobosokkal, úttörőkkel szeretne levelezni Józsa Judit 9082 Nyúl, Kossuth Lajos út 39.; és két barátnő: Balajti Mária 3325 Noszvaj, Gárdonyi út 31/1 és Barta Nelli 3325 Noszvaj, Béke út 25. Szovjetunióban keres magyarul tudó levelezőpajtást Hídvégi András 4804 Vásárosnamény, Pöltenberg u. 7., és Hantos Erika 5400 Mezőtúr, Beloiannisz út 1/a.

Szerencséjük van! Magyar pajtást keresnek a Szovjetunióból: Bossányi Tibor, Munkács, Pionir u. 11.; Oláh Mária 295400 Munkács, Kooperátivnaja u. 27., Kovács Kati Bereg 8. Zakarnamskaja obl.; Strömpl Rita 295400 Mukacsevo, Vatunyina 16.; Kizman Ágnes, Munkács, Lenin út 51/1. Ezek a gyerekek mind szépen beszélnek, illetve írnak magyar nyelven, könnyű tehát a levelezés velük. Én mégis azt ajánlom, aki tudja, próbálgassa az orosz nyelvet is, legalább a betűket. Egy-két hiba nem számít a baráti levélben!

Űr Kata

Kedves Coffi! Hallom, hogy tanulsz biciklizni. Jó neked! Ahol te laksz, ott van hol kerékpározni. Itt, Budapesten egyre nehezebb.

Az autók és a biciklik ugyanis nem szeretik egymást. Ahol én lakom, rengeteg autó van, és biciklizni csak egy icipici téren lehet. Biciklije is csak egy gyereknek van: Árpinak. Mégis, az összes gyerek tud lovagolni a Bakkecskén. (Bakkecske a bicikli neve.) Árpi mindenkinek

kölcsönadja a gépét és meg is tanítja kerékpározni azt, aki nem tud. Két kör, aztán csere! – ez a szabály. Már mutatványaink is vannak.

Peti elengedi félkézzel a kormányt, Laci úgy fékez,

hogy porzik az aszfalt, Mari meg a buckás részeken szeret zötyködni. Csak a Bakkecske nem kedveli a mutatványokat: időnként elromlik. Ilyenkor szétszereljük és újra összerakjuk.

Tegnap azonban tönkrement a hátsó külső gumi. – Újat kell venni. De miből? – törte a fejét Árpi. Mi ezalatt összeadtunk egy csomó pénzt és megvettük

a gumit. Árpi nagyon örült, és a Bakkecske is nagyokat ugrott jókedvében. Majdnem lepotyogtam róla! Mert azóta újra vígan lovagolunk a Bakkecskén, körbe-körbe, az icipici téren.

Te meg ügyesedj, Coffi, mert nyáron, ha eljövök hozzátok, kihívlak versenyre. De nem körbe-körbe, hanem EGYENESEN, ELŐRE! Jó?

Marék Veronika munkája

MESEAKADÁLYVERSENY

Egyik napos délután a kisdobosőrsök meseakadályversenyre indultak.

Az első állomáson ott várt bennünket a mesebeli öreganyó. A mi feladatunk az volt, hogy a róka felől kérdezősködjünk. Elsősorban arra voltunk kíváncsiak, vajon merre találjuk meg?

Izgalmas feladatot kaptunk a második állomáson! Kifeszített zsineg alatt kúsztunk át. Egyik társunknak sikerült úgy átbújnia, hogy a zsineg meg sem rezzent! Nagyon örültünk neki!

Itt azt kérte az ifjúvezetőnk, hogy énekeljünk nyusziról szóló éneket, s ha tudunk, játsszunk el nyuszis játékot. Meg is tettük.

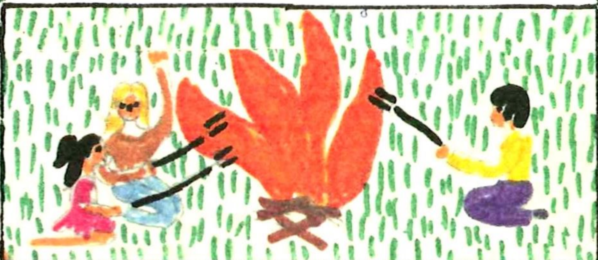
A következő állomás felé tartva bogyókat, leveleket gyűjtöttünk, hogy — feladatunk szerint — a mesebeli vadászt megajándékozzuk.

Volt itt játék, nevetés! A környéken lapuló mesebeli rókakomát megkerestük, és hangos nótaszóval haladtunk a gyülekező felé.

Itt már lobogott a tábortűz. Szalonnát sütöttünk, vidámak voltunk, annál is inkább, mert őrsünk harmadik lett a kisdobosok meseakadályversenyén! Szép emlék marad számunkra ez a délután!

Rajzolta **Hajcsár Csilla,** írta **Berke Ibolya** 4/b osztályos kisdobos, Lenti

Fecske Csaba

Ébredés

Hajnalban ledönti
csönd tornyát a kakas
Csőre Holdba mártva,
farka kémény-magas

Nézi a zsebórát,
s pont hajnali négykor:
— Kukori, kukuri!
nagyot kukorékol

Joó Katalin

Ki legyen ...

A Vidám Parkot ismeri minden gyerek, budapesti és vidéki egyaránt. Nos — ott, ahol a Vidám Park mögött sípolva futnak a vonatok, két sín között van egy kis füves sziget. Ez a kicsiny, füves rétdarab nagyon fontos ilyenkor, húsvét előtt! Ugyanis itt gyülekeznek Rákos mezejének, Megyernek, Csepelnek, Pestlőrincnek és Erzsébetnek tojást hozó nyuszijai. Vagyis — dehogyis hozzák ők a tojást, hiszen éppen az ügyben gyülekeznek, hogy megválasszák minden esztendőben, melyiküket érje ez a megtiszteltetés? Ki legyen ebben, meg amabban az évben a húsvéti nyúl?

Idén is így történt...

Egy fürge lábú nyúlfi körbefutotta Nagybudapest határát. Bekukkantott minden mezei nyúlhoz és kézbesítette a névre szóló káposzta, meg karalábélevél meghívókat; ekkor, meg amakkor, a szokásos helyen találkoznak, megbeszélnek, választanak.

Nosza, kapta magát minden nyúl, aki adott valamit is magára; új mellényt szabatott, nadrágot varratott, ruhát vasaltatott. Puszinyuszi, egy ifjú, ám nagyon tehetséges nyúlfi szentül esküdözött, fogadkozott; ha sohasem, de idén ő lesz a HÚSVÉTI NYÚL, akinek nevét hatalmas káposztalevelek dicsérik, és akit a gyerekek húsvét hajnalán várnak! Barkafark ugyanúgy vélekedett saját magáról; hiszen olyan szép színű piros festéket, mint ő, nem sok nyúl tudott kikeverni eddig! Itt volt még Nyulambulam, akit szintén esélyesként emlegettek. És volt még valaki, akit nem emlegetett ugyan senki sem, de nagyon-nagyon szeretett volna arasznyi fűugró tapsikora óta HÚSVÉTI NYÚL lenni. Ezt a „valakit" Vakarcsnak hívták, mert olyan semmi kis jószágként futkosott a csepeli bolgárkertészek rétjein.

Nos, ez a Vakarcs nyúl két nappal korábban már megérkezett a tanácskozás színhelyére. Jól feltarisznyázta magát és letelepedett. Éjszakára egy bokor adott neki szállást. És az arra robogó gyorsvonatok, s a tolató tehervonatok sem igen zavarták az álmát. Megszokta a zajt a gyorsvasút mentén.

Az ám — de éjféltájt félelmetes hangra ébredt.

— Oááááááh-hhh! HáááááááááááááoooooOOOO-Óh! Hátborzongató volt!

Vakarcs nyuszi alig mert lélegzetet venni. Mozdulatlanul lapult a fűben. A bokron két veréb tollászkodott szemtelen nyugodtsággal. Az egyik még kacarászott is, amint mondta:

— Hallod az öreget? Már megint rosszat álmodott! Ideges mostanában!

— Dehogyis, dehogyis! — pletykálta a másik — arra jártam, eszegettem, tettem-vettem, meg kerestem, és egyszer csak észrevettem, tudod-e, mit?

— Mit? Mit? — csippentett az első veréb.

— Hát hogy jött az orvos, mert rossz az oroszlán foga! Azért rí úgy szegény pára! Fáj-dal-má-ba!

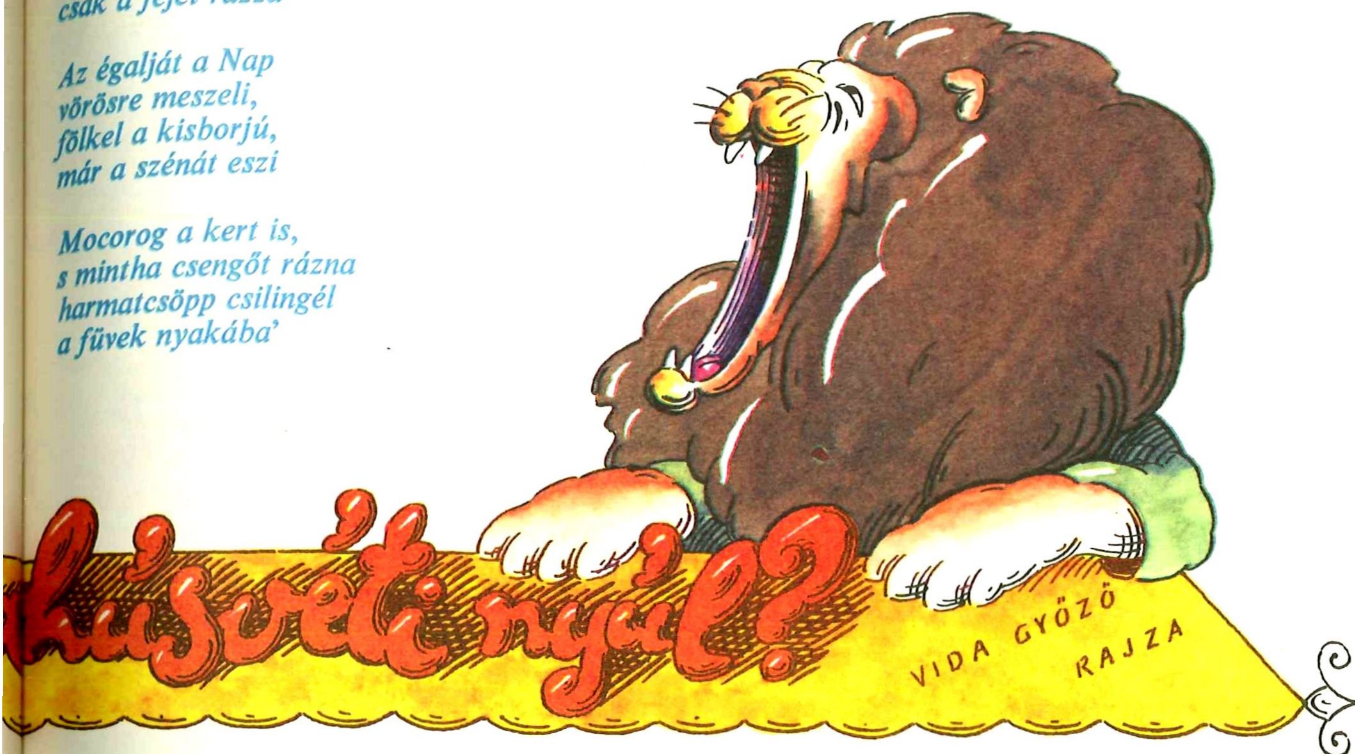
Vakarcs nyuszi gondolt egyet, mivel, mint mondom, nagyon szeretett volna HÚSVÉTI NYÚL lenni az idén. Szép illedelmesen köhécselt és azt mondta a verebeknek:

— Kérem szépen, én szerzek gyógyszert, korán reggel, ahogy a patika nyit, első utam a Béke téri gyógyszertárba visz, és kalmopyrint vásárolok! Azt mondják, fogfájásra kitűnő! Ha megkérhetném önöket, hogy elvinnék a kedves kiáltozó Oroszlánnak! És azt is kérem, hogy pontosan akkor, amikor a szegedi gyors áthalad az aluljáró alatt, kiáltson egy hatalmasat! Mondjuk azt, hogy „Köszönöm Vakarcs!" Jó?

Hangjával a völgyet
körbe-pántlikázza,
a nagyfülű lapu
csak a fejét rázza

Az égalját a Nap
vörösre meszeli,
fölkel a kisborjú,
már a szénát eszi

Mocorog a kert is,
s mintha csengőt rázna
harmatcsöpp csilingél
a füvek nyakába'

Így is történt.

Vakarcs kora reggel futott a gyógyszertárba, s a verebeknek átadta a kalmopyrint. Azok meg huss! nagy csivitelve, viháncolva vitték magukkal. A nyuszi aggodalmasan utánuk szólt:

— De ám, nehogy leejtsétek!

Este aztán elkezdődött a Nagy Gyűlés. Az elnök — háromszoros HÚSVÉTI NYÚL — jelenleg visszavonultan él, és emlékiratait írja. Úgy mondják, a környék összes káposztalevele sem elég ehhez. Különben számtalan művéből nyúlnemzedékek tanultak már eddig is. Különösen ismert a HOGYAN JÁRJUNK NESZTELENÜL HÚSVÉTKOR? és a PETTYES TOJÁSFESTÉS TECHNIKÁJA című munkája. Nos, ő felsorolta mindazok nevét, akik idén húsvétra húsvéti nyúlnak egyáltalán szóba jöhettek. Ott volt közöttük Barkafark, és Nyulambulam — sőt mi több, még Puszinyuszi is! A felsorolás után újabb javaslatokat kért.

Csend lett. Csak valahol a távolban, mintha gyorsvonat közeledtét jelezték volna a zümmögő sínek... És akkor Vakarcs hirtelen közbekiáltott:

— Vakarcsot!

Az idősebbek a közbeszólóra pislogtak rosszallóan:

— Az ki?

— Nahát? Nem ismerik Vakarcsot? Komolyan mondják, vagy netán tréfálnak a tisztelt egybegyűltek?

Azok bizony elbizonytalanodtak.

— Vakarcs... Vakarcs... — motyogta néhányuk — mintha hallottam volna már a nevét!

— Hát persze! — szólt Vakarcs — mindenki ismeri őt, hiszen az Oroszlán rokona!

Ebben a pillanatban robogott át a szegedi gyorsvonat az aluljárón. És ebben a pillanatban felhangzott az Oroszlán üvöltése az Állatkert sziklái felől. Dermedten figyelt a gyűlés, hogy mit is kiált:

— Köszönöm, Vakarcs! Köszönöm! ÁÁÁÁÁHHH-HHHH-hrrr...

A gyülekezet valamennyi részvevője hátracsapta a tapsiját, úgy lapult. Az elnök azonban nem vesztette el lélekjelenlétét, és — bár valljuk meg, igencsak reszkető hangon — de megkérdezte:
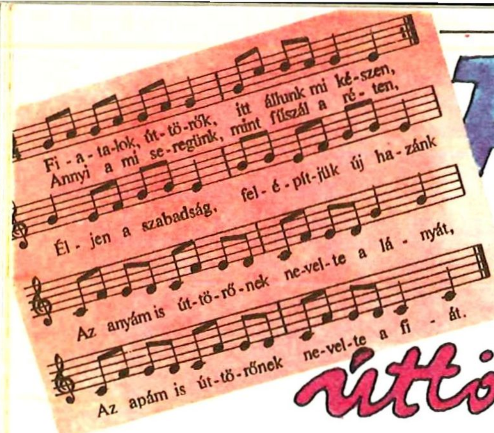
— Hol van a mi kiváló nyúltestvérünk, Vakarcs? Hol van az Oroszlán nemes rokona? Ki szavaz rá, hogy HÚSVÉTI NYÚL legyen?

Nagy kavarodás támadt, mert volt, aki szavazott, volt, aki Vakarcsot kereste, s volt, aki azt állította, hogy az oroszlán azt kiáltotta az előbb, hogy: — Köszöntlek, Vakarcs!

Hát így került jegyzőkönyv-káposztalevélre az a tény, hogy Vakarcs lett az idei HÚSVÉTI NYÚL, ki olyan, de olyan semmi kis jószág volt addig, hogy alig vette észre valaki, amikor hajnaltájt a csepeli bolgárkertészek földjén futkározott.

Így volt, mese volt. Ha nem hiszed el, menj el a Vidám Park mögötti, sínek ölelte kis földszigetre! Ott, ahol a felüljáró felüljár, a szegedi gyors viszont alul — és hallgasd meg, hogy meséli, cifrázza, pletykálja ezt a történetet a két kis veréb. Nekem is ők mondták el — de azt viszont ti mondjátok majd meg, hogy teljesítette húsvétinyulas kötelességeit Vakarcs, az incifinci kicsi nyúl!

Itt a vége — fuss el véle, jusson holnap is káposztalevélre!

Fiatalok, úttörők...

Ezt a játékot különösen 1947—48-ban játszották iskolák előtt, játszótereken. Kicsit amolyan úttörő-toborzó is volt. A játékosok egymás kezét fogva kört alakítanak. A létszámtól függően a kör közepére egy vagy több pajtás áll. Az elsőtől negyedik ütemig a nagy kör balra, a középen álló egy vagy több pajtás jobbra indul, lassú sétalépéssel. Séta közben kiválasztanak egy pajtást. Amikor a dalban oda érnek, hogy „Éljen a szabadság..." jobb, majd bal kézzel úttörő módra tisztelegnek egymásnak, négyszer. A tisztelgések után jobb karjukat egymásba öltve szökdelő lépésekkel körbeforognak. Ezután a bal karral egymásba karolnak, úgy forognak körbe. Karcsere „Az apám is..." utolsó sor előtt van. A játék újrakezdésénél a középen állók helyet cserélnek azokkal, akiket kiválasztottak. Így folytatódik a játék tovább.

BIGE

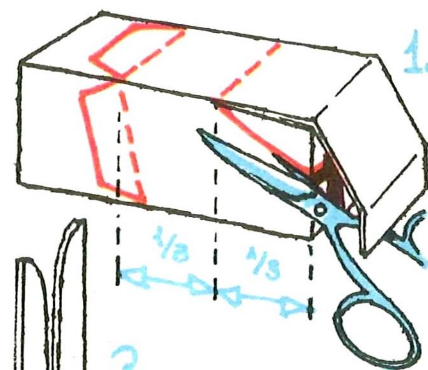
A játékosok száma legalább kettő, de játszhatják hatan is. A bige kb. 20—25 cm hosszú, hengeres fadarab, melynek két vége kissé kihegyezett. Egy ütő is kell a játékhoz, ez kb. 60—70 cm hosszú, kissé vastagabb bot.
A játékosok sorba állnak, majd az első játékos a bigét ráhelyezi egy kis emelkedőre, vagy kőre, s a bige kiálló végére ráüt az ütővel. A bige a levegőbe repül, s a levegőben levő bigét annyiszor üti fel újra, míg csak el nem ejti. Közben számolják a feldobások számát. Ha leejtette, vagy melléütött, a sorban a második játékos következik. Az a győztes, akinek végül is a legtöbb sikeres ütése volt. **(Mogyoróska — Zemplén megye, Heider Edit gyűjtése)**

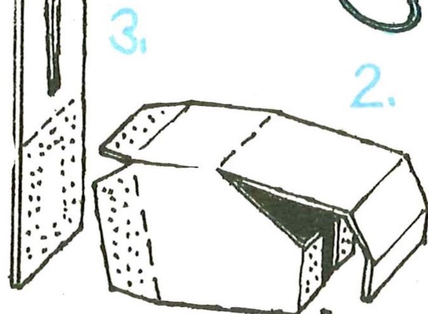
Ferkai Loránt: AJÁNDÉKNYUSZI

Keríts két egyforma vagy közel egyforma nagyságú, kb. 35 mm széles, 70 mm hosszú kartondobozkát, lehet az körömlakk, vitamindrazsé, gyógyszer vagy bármi más doboza. Ha nem egyenlőek, válaszd ki a nagyobbikat; szemmértékkel oszd ceruzavonással három részre (1. ábra), mert a doboz kétharmad részéből lesz a nyuszi feje. Mint a rajzon a piros vonal mutatja, ehhez át kell kissé alakítanod: a homlokrészt vágd ferdére, s a tarkó is dőljön keveset hátrafelé. Az összeragasztáshoz meghagyott, s a 2. ábrán pontozással jelölt részeket kend be ragasztóval és egy jó hosszú fülű tarkólapot (3.) illesztve hozzá, gumigyűrűvel fogd össze száradásig. Ha a fejdobozt elöl nem vágod ferdére, vagy nem készítesz elég hosszú füleket, akkor dobozállatod kutyához fog inkább hasonlítani, mint nyúlhoz. (Ami egyben annyit is jelent, hogy ha kutyát akarsz a dobozokból összeállítani, mit kell tenned. Kutyát persze nem szoktak csokoládétojásokkal vagy tojáscukorral megtölteni húsvéti ajándékként.)

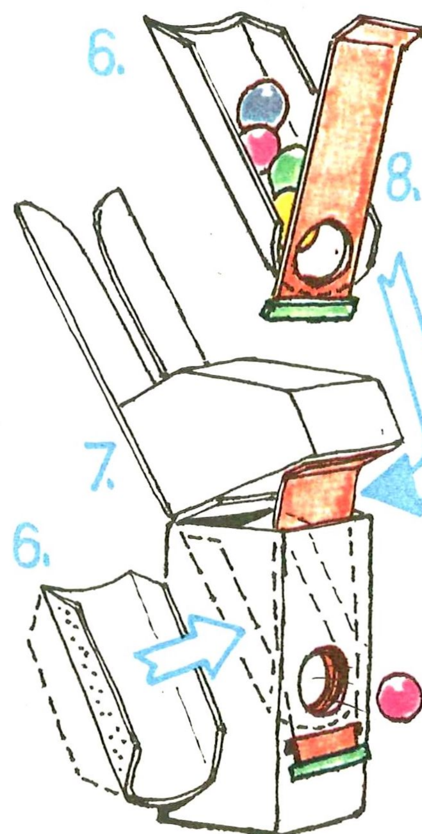
Hogy a nyuszi, pontosabban a nyuszi test-doboza tölthető, és természetesen kiüríthető is legyen, csak az alsó zárólapocskáit ragaszd véglegesen egymáshoz, a felsők közül pedig csak egyet hagyj meg, és ehhez ragaszd hozzá a fejet. A részek összeállítását a 4. ábrán láthatod. Ugyanitt látszik az is, hogy a kartonból vágott két mellső és két hátsó lábat hogyan ragaszd a test két oldalára: hogy a test ne függőlegesen álljon, hanem kissé előre dőljön. Az így törzsre ragasztott nyuszifejet hátracsapva megtöltheted az alsó dobozt. A kész nyuszit vagy ragaszd be színes textildarabkákkal, vagy temperával fesd be vidám színekkel (5.). Nem kell a valóságos színekhez ragaszkodnod, hiszen ez nem nyúl, hanem játék.

Ha ügyes kezű, szívesen barkácsoló gyerek vagy, esetleg apukád hajlandó segíteni, készíthetsz cukortojásautomata-nyuszit. Ezt úgy értsd, hogy a nyuszi — állának felpöckölésekor — egy lyukon kidob egy tojáskát. A nyusziautomata ugyanúgy készül, mint ahogy eddig leírtuk, de a fej fölragasztása előtt a törzs belsejébe kell ragasztanod egy kartondarabkát (6.), amely belül egy lejtőt képez. A kartonlejtőt szabd szélesebbre a doboznál, hogy beragasztva kissé meggörbüljön, így gurul majd le rajta jól a tojás. A lejtő alján, a törzs közepe táján vágj kerek lyukat, s alatta egy keskeny rést (7.). Vágj most a doboznál keskenyebb rés-elzáró csíkot (8.), és azt a fej felragasztásával egy időben ragaszd a nyuszi álla alá. Vezesd a csíkot a doboz belsejében a résig, s ott bújtasd ki. Most felemelt fejhelyzetben rajzold a csíkra a lyuk helyét, vágd azt ki, végül hogy a csík ne csúszhasson ki a résből, kis kartonlécet ragassz a végére.

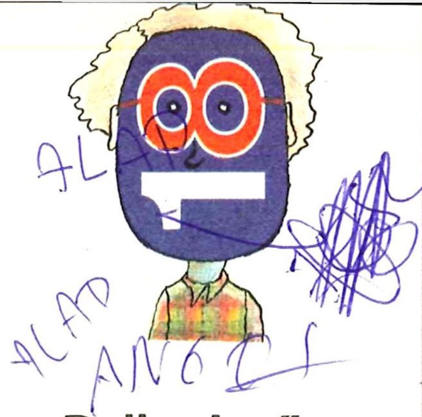

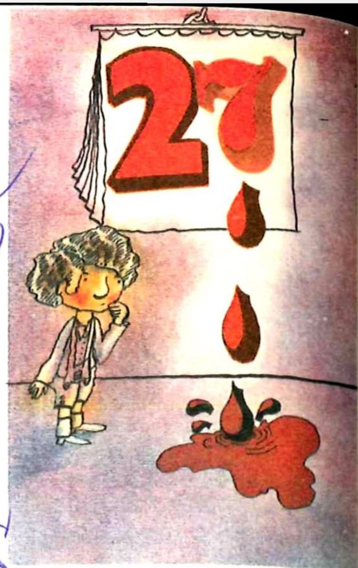

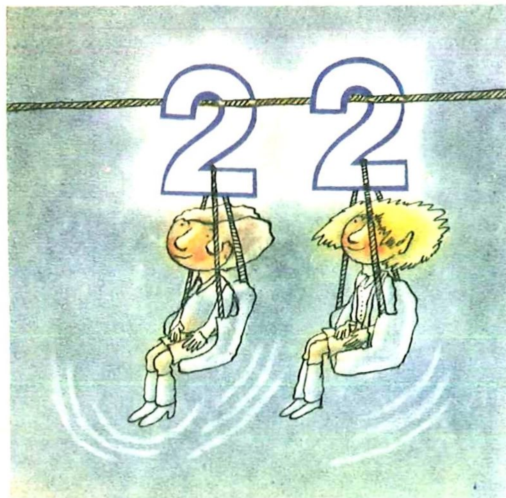

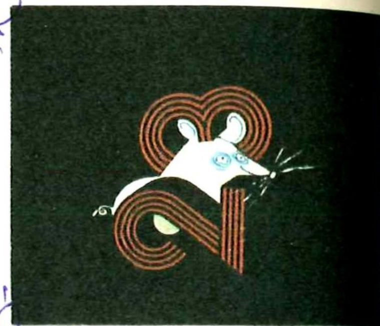

Dallos Jenő

Humoros számok

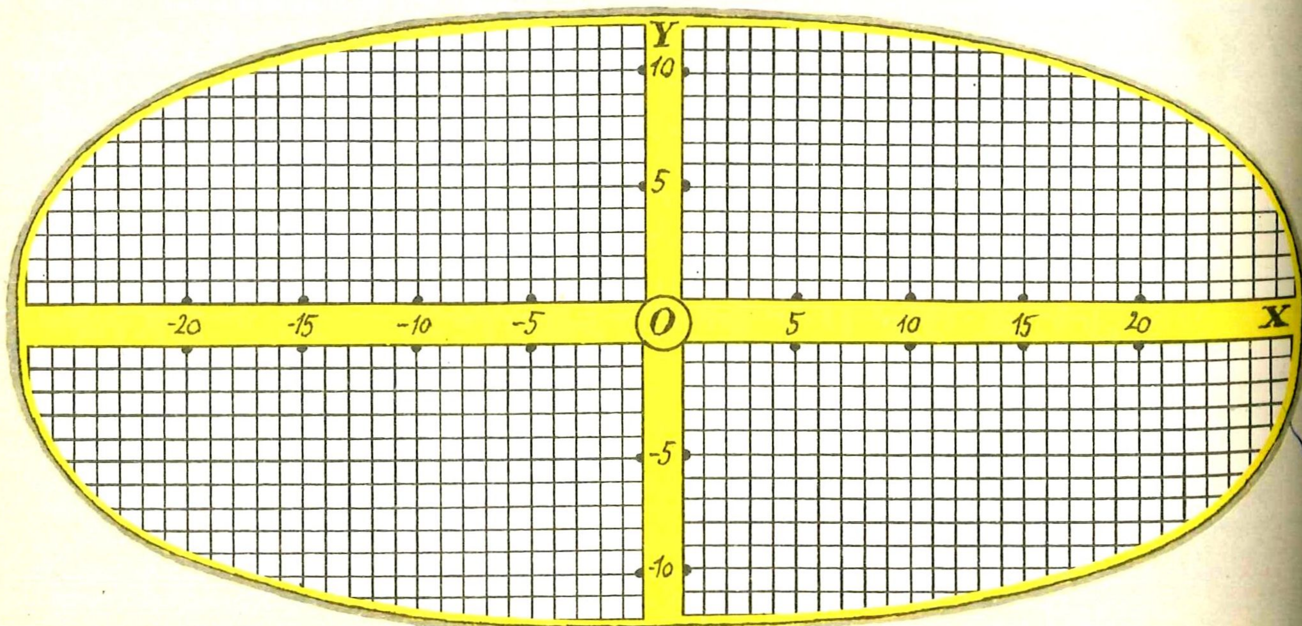

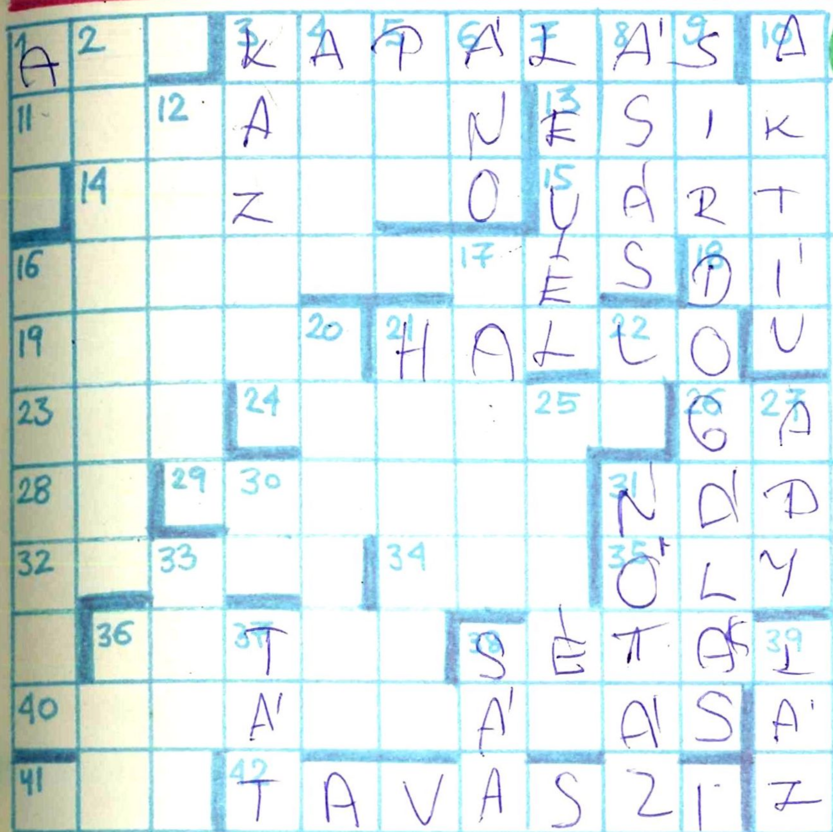

8. Itt a szám! Hol a pont?

(16; 5)	(13; 3)	(15; 7)	(—9; 1)	(—8; —1)	(—5; —3)	(—7; —7)	(1; —1)
(13; 5)	(15; 3)	(15; 6)	(—9; 5)	(—5; —1)	(—7; —3)	(—7; —6)	(1; —5)
(13; 1)			(—11; 5)	(—5; —5)			(4; —1)
(16; 1)			(—12; 4)	(—8; —5)			(4; —5)
			(—12; 3)				
			(—11; 2)				
			(—9; 2)				

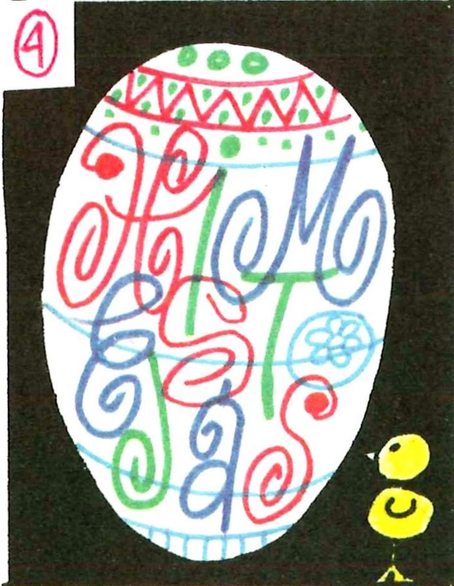

Áprilisi rejtvények

1. Keresztrejtvény: Vízszintes: 1. A növény 3. Kerti munka 11. Határozott, szókimondó 13. Ezt teszi az eső 14. Bujtogató (o = ó)15. Leste, hogy jön-e 16. Ez is általában tavasszal történik 18. Római 501 19. Menükártya 21. Telefonáláskor sokszor mondjuk (o = ó) 23. Bibliai bárkájáról nevezetes 24. Porcelánföld 26. GA 28. Betűk az ABC végéről 29. Egymás után 31. Vízi növény 32. Fiókos szekrény 34. OTP keverve 35. Olyan rövidebben 36. Kapar 38. Járkál, ballag 40. Ültetvényezés 41. Öreg bácsi 42. Kikeleti

Függőleges: 1. Régi űrmérték 2. Büfé (o = ó) 3. Ilyenbe rakják össze a betakarított szálas takarmányt. 4. Vonatkozó névmás tárgyesetben 5. Könnyen hasadó ásvány 6. János eleje és vége nélkül 7. A növény lélegző és táplálékszerző szerve 8. A talaj megforgatása 9. Hosszan tartó szepegés 10. Tevékeny 12. Helyfoglalás 16. Fotó 17. Oszlopnak, szobornak az a része, melyen az nyugszik 20. Bocsánat 21. Különcködés (o = ó) 25. Elvégez 27. Nagy költőnk 30. oó 31. Énekel (o = ó) 33. Hullámtörő gát (o = ó) 36. Ad ellentéte 37. Száját nyit 38. SÁA 39. Hőemelkedés

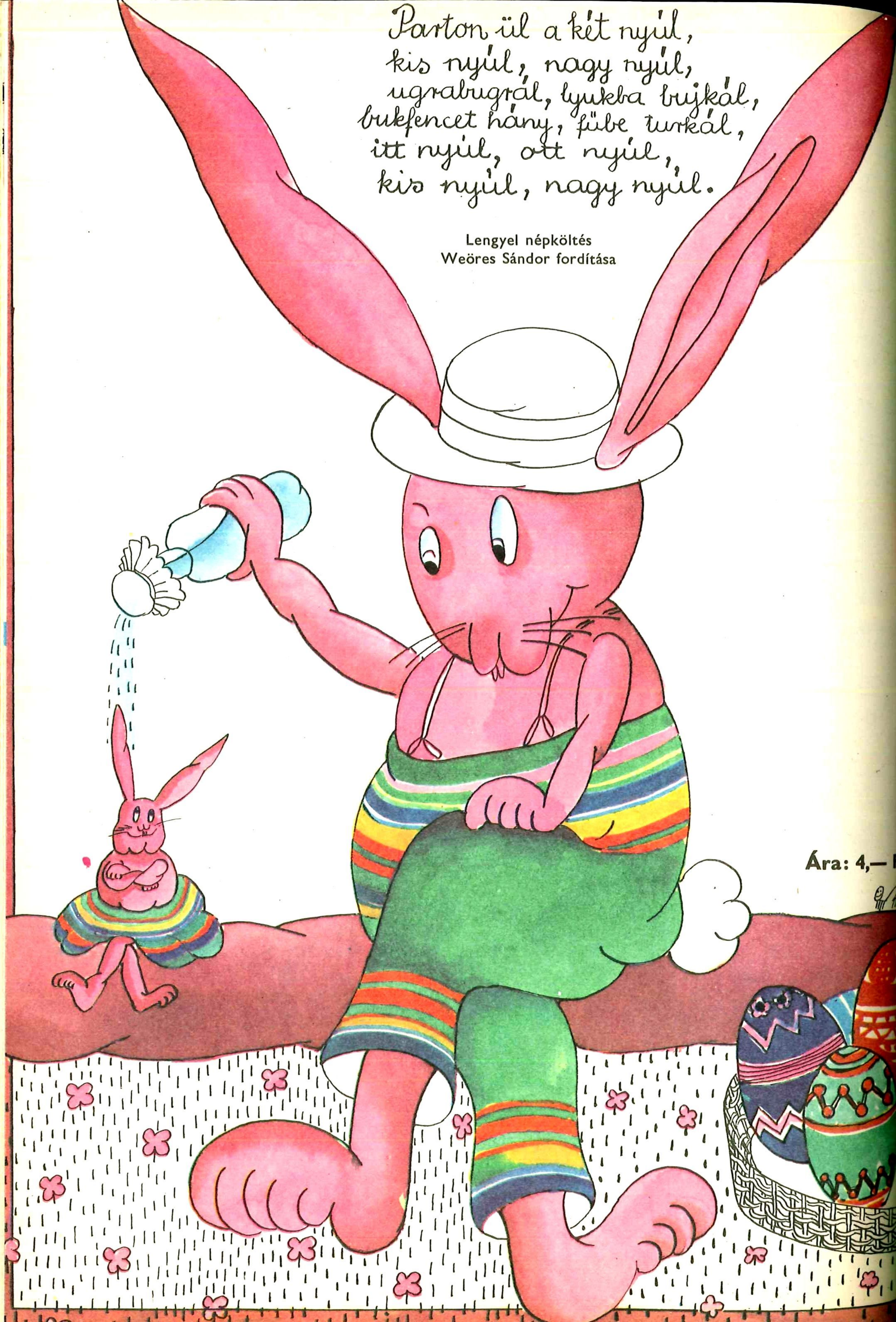
Beküldendő a keresztrejtvényből a vízszintes 3., 16., 40. és a függőleges 8.

2. Képrejtvény: költöző madarunk

3. Betűrejtvény: kedvelt úttörődal

4. Ez jár a húsvéti locsolónak

Rejtvényfejtők, figyelem! A márciusi, áprilisi, májusi megfejtéseket egyszerre, május 25-ig küldjétek szerkesztőségünkbe.

Parton ül a két nyúl,
kis nyúl, nagy nyúl,
ugrabugrál, lyukba bújkál,
bukfencet hány, fűbe túrkál,
itt nyúl, ott nyúl,
kis nyúl, nagy nyúl.
Lengyel népköltés
Weöres Sándor fordítása
Ára: 4,–